

Poljaki in Rusi so si dolgo nasprotovali, kar je obojim škodovalo. Sedaj so si zavezni proti skupnemu sovražniku. Na levem na gornji sliki je general Vladislav Anders, poveljnik poljske armade v Sovjetski Uniji, na sredini poljski premier Vladislav Sikorski, ki je prišel v Rusijo iz Londona podpisati pakt prijateljstva in zaveznosti, in na desni sovjetski premier Josef Stalin.

Za poraz osišča bo treba še zelo težkih naporov

NEMCIJA UPOSLILA VSO EVROPO SEBI V KORIST. — GOERING ZAHTEVA OD ITALIE DELAVCEV. JAPONSKA SE HVALI Z ZMAGAMI. POGUBNE ZMOTE ANGLEŠKEGA POVELJSTVA

Nekateri kolonisti, kongresni in tudi člani vlade se priznajo, češ, da se ameriško ljudstvo nikakor ne more zavestiti naporov, ki jih bomo morali doprinesti v tej vojni, ako hočemo zmagati v nji.

Napačna vzgoja

Pozabljajo, da je ameriška propaganda temu razpoloženju največ kriva. Neki govornik ji je to po radiu nedavno ostro odital: "Vsak naš otrok je naucen misliti, da lahko zbije pet Japoncev," je dejal. V vsaki šolski nalogi, v prav vseh berilih se poudarja, da nismo bili se nikoli od nikogar tepeni.

Torej je nám zmaga zagotovljena, kakor pismo na dlani. Naj se trudimo ali ne, razume se samoposebi, da moramo zmagati, ker naša tradicija ne pozna porazov.

Jih res ne pozna. A se je bilo treba za zmagovanje potruditi kolikor največ je dežela zmaga. Niti ene zmage ni bilo zlahtka dobljene.

Podcenjevanje Japonske

Era največjih naših hib v tej vojni je bila tista propaganda, ki je podcenjevala Japonsko toliko, kot da se mora pod težo podarskih razmer vsak čas zrušiti. Boji se nas, prizadeva si, da sklene sporazum z nami in razne druge slične reči so nam navezavali.

Pa se je primerilo, da smo bili kar preko noči po japonskem žargonu "silovito" porazeni na Havajih in Filipinih, Angleži pa v Singaporu.

Nič ne pomaga zakriviti dejstva. Kongres in pa Rooseveltova posebna komisija sta jih nam razložili, a kritiki zahtevali, da se s preiskavo nadaljuje.

Vse, kar potrebno, je dognano

V tej deželi je običaj, da se vse natančno preiše, a šele ko je za učinkovitost že prepozno. Nastane le dolg zapisnik in pa stroški. Dejstev take preiskave ne morejo spremeniti v nobenem pogledu.

Ako komisija dožene, da so nam Japonci razbili v Pearl Harborju nekaj bojnih ladij, in na vzetljivih precejšnjih številah aeroplakov, in to potrdijo

Žrtve v tej vojni ne smejo biti zaman

Se nikoli ni bilo v tolikšnem obsegu tako grozite vojne, kakor je sedanja. Prav vsled tega se jo označuje za "totalno vojno". Ne prizanaša nikomur. Civilno prebivalstvo je v nji prizadeto marsikje še celo bolj kakor vojaštvo.

Celi narodi so obsojeni v smrt, med njimi slovenski narod.

Milijone moških in žensk je zasužnjениh. Glad razsaja. Otroci hirajo in umirajo, ker ni zanje mleka, ne kruha.

Vojakov je bilo ubitih v tej vojni okrog dva milijona. Ako doštejemo še vojno med Japonsko in Kitajsko, ki traja že blizu pet let, je število ubitih znatno večje. V prejšnji vojni je bilo ubitih na vseh frontah nekaj nad pet milijonov vojakov.

Žrtve med civilnim prebivalstvom pa so veliko višje kakor v prejšnji svetovni vojni.

Zed. države so direktno v vojni šele dobra dva meseca. Toda jo čutimo že zelo in jo bomo čezdaj bolj.

Narodni dolg narašča. Bržkone bo že prihodnje leto znašal okrog pet tisoč dolarjev na vsako osebo. In predno mine leto bo naraslo tudi število ubitih med onimi, ki se bore na bojiščih, bodisi na suhem, ali na morju.

Sedaj, ko smo v vojni, imamo predvsem eno dolžnost: ta je, storiti vse, kar zmoremo, da zmagamo v nji.

In druga, prav tako važna je, da izvojujemo tak mir, v katerem ne bo več vzrokov za vojne. To pomeni, da si moramo prizoriti socialističen mir. Ako bo fašističen, kapitalističen in imperialističen, bo to le premirje in potem nova vojna, še hujša od sedanje.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Sears, Roebuck & Co. je imela skoro za milijardo dolarjev prometa. Seveda, tudi dobitka jenap ravila precej milijonov več kakor prejšnja leta.

Sladkor bomo kmalu kupovali "na karte". Tisti, ki so si ga "nakupili", bodo morali v aplikaciji za "karto" navesti, koliko ga imajo v zalogi in na podlagi te izpovedi jim bo navedena količina prišteta na kartu. Šele ko jim sladkor poide, bodo smeli kupiti drugega. Administrator za določanje cen Henderson preti onim, ki bi zlogo sladkorja utajili, s stragičnimi kaznimi. Te so zapor do 10 let in globi do \$10,000, ali oboje.

"Sladkorni problem" po trditvi mnogih sploh ne obstoji. Pravijo, da ga je dovolj v zalogi. Tudi Henderson priznavata, da nam se sedaj še ne manjka in vsega tega zelo graja "hoarderje" in verižnike, ki so napravili v zadnjih tednih s podrazumitvami sladkorja milijone do-

larjev dobička. Henderson pravi, da je znašal lani domaći pridelek in pa uvoz sladkorja 7,989,000 ton, letos pa bo znašal okrog dva milijona ton-mani, ker je izvoz sladkorja iz Filipinov ustavljen, pa tudi iz Hajevega bomo dobili manj kakor lani. Več pa bo znašal pridelek sladkorja na Kubi. Ker Zed. države zalagajo s sladkorjem tudi Anglijo, in veliko ga borači municipala industrija v svoje namene, bo moral povprečen posameznik to poletje znižati uporabo sladkorja za okrog eno tretjino.

Claude R. Wickard, ki je v zvezni administraciji načelnik agrikulturnega oddelka, poroča, da bomo na koncu tega leta občutili pomanjkanje masti, olja raznih vrst in pa sočivja. Njegovo mnenje je, da bo manjkal posebno korenja, in drugih takih zelenjav, ki potrebujejo mnogo obdelovanja. Farmarjem bo nameček težko eno tretjino.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

od štiri tisoč do petnajst tisoč dolarjev na leto... Načelnik oddelka za proizvodnjo Nelson je odgovoril, da so "dollar-a-year-men" potrebeni in tudi plače od vlaste ne marajo več kot en dolar. To pa radi tega, ker imajo pri korporacijah, od katerih si jih vlada izposojuje, po \$40,000 do \$100,000 na leto, vlada pa jim bi plačala le kakih \$12,000 na leto. Zato rajše ostanejo na svojih starih plačilnih listah, čeprav prevzamejo vladno službo.

To je res. A slabu pri tem je, kot je ugotovila brez posebnega truda tudi kongresna komisija, da ti "dollar-a-year" ravnatelji tudi v vladni službi misijo bolj na koristi svojih korporacij, kakor pa na splošne interese dežele.

Guljenje na račun oboroževanja in vojne

Posebna kongresna komisija, ki preiskuje način oddajanja vojnih naročil in dobičke korporacij, je dognala, da so profiteri nekaterih znašali 50 odstotkov in celo več. Izkazalo se je tudi, da magnati, ki delajo za zvezno vlado za plačo en dolar letno, oddajajo vladna naročila na največ svojim korporacijam.

Ena kompanija je napravila pri vladnem naročilu toliko dobitka, da se je zbalila skandal, in je sama se pred preiskavo vrnila v vladno blagajno štiri milijone dolarjev.

Eden izmed članov komisije je ostro prijel glavne načelnike administrativnih uradov, češ, čemu sploh koga najeti za dolar letne plače, ko se lahko dobi sposobne ravnatelje za regularno vladno plačo. Ta znaša

Drug maledž pri oddajanju vladnih naročil so takozvani "brokerji" ali posredovalci, mestarji ali kakor že jih hočemo označiti. Kompanija, ki skuša dobiti vladna naročila brez posredovalcev, navadno kmalu uvidi, da iz take moke ni kruha, to je, da naročila brez posredovalca ne bo dobila... Čeprav je njena ponudba nizka, ker ji ne bi bilo treba plačati "komišna", se trudi brez uspeha. Pa se končno le zateče k mestarju, ki ima dostop na merodajna mesta. Pri večjih naročilih mu je treba plačati za "trud" kakih petdeset tisoč dolarjev in potem še 5 odstotkov od vsote, za kolikor znaša naročilo. Neki broker je napravil pri par naročilih dve sto tisoč dolarjev. Korporacije pri tem

nič ne izgube, ker dvignejo ponudbe toliko več, kolikor morajo plačati posredovalcem. Slednji te "komišne" dele z onimi, ki oddajajo naročila. Tako se je te vrste graft na račun ljudstva, ki plačuje vojne stroške, silovito razpasev, ne da bi se do sedaj komu skrivilo las radi tege. Tudi komisija pravi, da skoraj ne mogoče nič izdatnega ukreniti, ker so vse te transakcije bile legalno izvršene in tudi "komišni" brokerjev so potestni.

V Nemčiji in v Rusiji človeka ustrelje tudi za male tativine in podkupnine, tu pa trošimo za grafterje na debelo še posebej denar s preiskavami, da doženemo, kar javnost že itak ve brez vsake preiskave.

Člani gl. odbora SNP vabljeni na razpravo o sodobnih problemih

V četrtek 12. februarja ob 8. zvečer bo v Slovenskem delavskem centru razprava o naših sodobnih problemih. Nanjo so povabljeni vsi člani in članice gl. odbora SNP, ki prične tega dne s svojo sejo.

Ta sestanek sklicuje odbor JSZ. Kratek uvodni referat poda Frank Zaitz. Govoril bo o naših aktivnostih in ali neaktivnostih, pojasnil naše stališče z ozirom na sedanjvo vojno, in pa glede raznih akcij v pomoč našemu narodu v starem kraju.

Vstop vsakemu prost. Poštevno povabljeni so tudi člani in članice kluba št. 1 JSZ in sodelovalniki.

Nova registracija za nabor se je pričela 9. februarja

Glasom predsednikovega predsednika se prične registracija za nabor v pondeljek 9. februarja. V velikih mestih bo vsled obilje nabornikov trajala dva in več dni. Registrirati se morajo za vojaško službo vsi, ki tega še niso storili, namečki vsi oni, ki so določili 20. leto in vsi oni do 44. leta, ki so bili prej izvzeti.

Pričakuje se, da se bodo dne 16. februarja registriralo približno 6,000,000 ljudi. Po cenzivu generala Lewis B. Herscheyja, ravnatelja naborne oblasti, bo mogoče dobiti izmed teh v armado približno 400,000 fantov in mož iz skupine, ki je postal 21 let star po zadnji registraciji in okoli 1,200,000 od 20-letne skupine.

Dodatno bo po cenzivu istega generala vsled reklassifikacije na razpolago za vojsko približno 2,000,000 ljudi več izmed onih, ki so bili že registrirani toda iz enega ali drugega razloga odgovori.

Nemčija prepustila boj s četniki drugim

V Ankari so koncem januarja izvedeli, da se je Nemčija odločila pozvati svojih 80,000 do 100,000 mož iz Jugoslavije, ki jih naj bi nadomestili bolgarski in madžarski polki. Nemško vrhovno poveljstvo in nacijski gestapo ostane v Beogradu. Odpozvani so tudi nemški bombni skadrionali, ker so v zadnjih petih mesecih porušili dovolj vasi in mest v Srbiji in Bosni, ne da bi se četniki hoteli podat. Nemčija jim obeta pricti z ofenzivo na pomlad. Generalu Mihajloviću, ki je poveljnik četnikov, je nemški umik veliko priznal.

Ali je vaše društvo že član Prosvetne matice?

Med unijami CIO in AFL še ne bo združenja

WM. GREEN PRAVI, DA OBŽALUJE, KER EKSEKUTIVA CIO SMATRA, DA SEDAJ NI ŠE ČAS ZA OBNOVITEV POGAJANJ. CLANSTVO ZA PRENEHANJE Z BRATOMORNIM BOJEM

John L. Lewis je s svojim predlogom za obnovitev pogajanj med CIO in AFL naletel na odpornik, ki je možnosti za potovanje med temem skupinama bržkone bolj oddalil kot pa jih približal uresničenja.

Mnogo razočaranih

Nihče se ni razveselil predloga za zedinjenje unij bolj kakor oni delavci, ki so v zadnjih par letih morali stavkati drug proti drugemu v jurisdikcijskih sporih, ali pa se kosali v organizatoričnih kampanjah, pod prisilom organizatorjev AFL in CIO, ne zato, da si izboljšajo položaj, nego v prizadevanjih, katerih izmed spornih unij bo dobila na svojo stran večino delavcev.

Združenje bi te vrste boje odpravilo, a za enkrat ga še ne bo. Namečki združenja še ne bo.

Predsednik William Green, ki je Lewisov predlog nemudoma toplo pozdravil, je po seji odbora CIO dejal, da obžaluje, ker se ga je zavrglo. Kmalu na to pa je utihnil.

Zakulisne spletke na obeh straneh

Green je v svoji izjavi dejal, da je vzrok odklonitve za obnovitev združevalnih pogajanj notranja situacija v CIO. Lewis je s posebnim odprtanjem pismom dolžil Murrayjevo eksekutivo slepočiščenja, kar utegne imeti težke posledice na bodoči razvoju CIO. Njegovo mnenje je, da je on (Lewis) še član združevalnega odbora v imenu unije CIO za pogajanja z AFL. Eksekutiva CIO pa je soglasno sklenila, da se Lewisovemu odboru vzame mandat, in da naj ima v bodočem edino eksekutiva z Murrayjem na celu pravico podati se v kakršnakoli pogajanja z

Pomanjkanje načelnosti

Ne Lewis, ne Green, nista človeka načel. V politiki sta opozitisti. Lewis na primer je v zadnjih predsedniških kampanjih vprizoril dramatični nastop z zahtevo, da naj delavstvo izvoli Willkieja, ali pa naj si CIO v slučaju Rooseveltove zmage išče drugega predsednika. Delavci Lewisu niso sledili, Roosevelt je zmagal in na Lewisovo mesto je prišel Philip Murray. Nedvomno je bilo voditelju (Nadaljevanje na 2. strani.)

Koliko še lahko storimo v agitaciji za nove naročnike?

Upravnik Chas. Pogorelec je poročal na prošli seji odborov JSZ (zapisnik objavljen v tej številki na 4. strani), da je število naročnikov Proletarca približno enako kakor je bilo lani ob tem času. Oziroma jih je nekaj malega več.

Precej jih naročnina ni obnovilo, nekaj pa jih je umrlo. Vsi ti so bili nadomeščeni z novimi naročniki. Nekateri izmed teh so se naročili na list sami, druge so dobile naši agitatorji.

Kampanje za pridobivanje naročnikov Proletarca že dolgo nismo imeli. Mogoče bi jo

IGNAZIO SILONE:

FONTAMARA

ROMAN IZ FASISTIČNE ITALIJE

Z avtorjevim dovoljenjem prevedel TALPA

(Nadaljevanje in konec.)

Ko je moj sin prispel v Fontamaro, smo že večji del vsega, kar nam je nameraval povedati, izvedeli od velikega Neznanca.

Moj sin je prispel prav v trenutku, ko smo bili zbrani pri "kamnu" in ostalem materialu, ki nam ga je dal oni, da bi izdajali časnik za kafone (prvi časnik za kafone). Bilo nas je približno petnajst mož. "Kamen" je bil v leseni skrinji, ki je imela pod krovom belo ploščo — takozvano litografsko ploščo — in mal predal s kislimi in posebno tinto, s katero se je dal na beli plošči vsak pojavljeni in z roko napisani list v poljubni množini natiskati.

"Kamen" smo postavili na Sorcanerino mizo, to pa smo postavili na sredo ceste. Stali smo okrog njega in diskutirali o časniku, ki ga je treba natiskati. Bilo nas je — kakor sem že omenil — približno petnajst oseb.

Navzoč je bil tudi junak Porte Pie, ki je imel najrazočnejšo pisavo in bi naj zato spisal časnik, potem je bil še Generale Baldisserra, ki se je spoznal v apostrofih in slovnicah; potem je bil navzoč Raffaele Scarpone, ki mu je veliki Neznanec razložil tehnično plat. Poleg njih so bili še navzoči Antonio Bracciola, Pasquale Cipolla, Ciro Cironda, Vicenzo Scorza, Giacinto Barletta, Giovanni Testone, Jacobo Losurdo, Quintiliani Gasparone, Venerdi Santo, krojač Anadeto, Alberto Saccone, Michele Zompa, potem še jaz in Sorcanera.

Najprej se je vnela diskusija o naslovu lista.

Junak Porte Pie je hotel imeti naslov, kakršen je v mestu običajen: Il Mesaggero, La Tribuna ali nekaj sličnega. To-

"Sem že predlagal: 'Kaj naj napravimo?'" je ponovil Scarpone.

Ko smo po dolgem prerekanju spoznali, da hoče imeti Scarpone za naslov časnika vprašanje "Kaj naj napravimo?", smo se presenečeno spogledali.

"Toda to ni vendar nikak naslov!" je junak takoj opomnil. "To ni vendar naslov. Potrebujemo naslov. Naslov, ki bi ga dali časniku za glavo, razumeš? . . . V lepi pisavi, razumeš?"

"Potem boš pa pač z lepo pisavo napisal časniku za glavo: 'Kaj naj napravimo?'" je odgovoril Scarpone, "in potem bo to naslov" . . .

"Toda takemu naslovu se bo vsak smejal," je skušal junak ugovarjati. "Če pride žvod našega lista v Rim, se bo začel semejati vsak, ki ga bo videl."

Raffaele Scarpone se je raztorgotil. Časnik mora biti časnik za kafone, prvi časnik za kafone, od kafonov za kafone . . . Vse, kar mislijo v Rimu o tem, mu je docela vseeno.

Na tak način je diskutiral. Tudi Generale Baldisserra je imel dobro misel: "Pravica."

"Ti si nor," ga je nahrul Scarpone, "ko je pravica vendar zmeraj proti nam."

Da boste ta ugovor razumeli, morate vedeti, da so bili za nas pravica in karabinieri eno in isto. Če si imel opravka s pravico, je pomenilo pri nas isto, kar kor če si imel opravka s karabinieri. Pasti pravici v roke je pomenilo pasti karabinierom v roke. Če si b' v službi pravice, je pomenilo, da si špijon in zastopnik karabinierov.

Toda jaz mislim vendar resnično pravico," je užaljen odgovoril stari čevljarski. "Pravica za vse."

"To boš srečal v raju," je odločil Raffaele Scarpone.

Kaj bi mu naj tu človek odvrnil?

Sorcanera je predlagala za naslov:

"Kafonska trombenta!" . . .

Toda za njen predlog se ni nihče zmenil.

"Kaj naj napravimo?" je dejal Scarpone.

"Naslov je treba napraviti," je odvrnil junak. "Pa še ti kaj predlagaj . . ."

Tedaj so Scarponev predlog

"Sem že predlagal: 'Kaj naj napravimo?'" je ponovil Scarpone.

Ko smo po dolgem prerekanju spoznali, da hoče imeti Scarpone za naslov časnika vprašanje "Kaj naj napravimo?", smo se presenečeno spogledali.

"Toda to ni vendar nikak naslov!" je junak takoj opomnil. "To ni vendar naslov. Potrebujemo naslov. Naslov, ki bi ga dali časniku za glavo, razumeš? . . . V lepi pisavi, razumeš?"

"Potem boš pa pač z lepo pisavo napisal časniku za glavo: 'Kaj naj napravimo?'" je odgovoril Scarpone, "in potem bo to naslov" . . .

"Toda takemu naslovu se bo vsak smejal," je skušal junak ugovarjati. "Če pride žvod našega lista v Rim, se bo začel semejati vsak, ki ga bo videl."

Raffaele Scarpone se je raztorgotil. Časnik mora biti časnik za kafone, prvi časnik za kafone, od kafonov za kafone . . . Vse, kar mislijo v Rimu o tem, mu je docela vseeno.

Na tak način je diskutiral. Tudi Generale Baldisserra je imel dobro misel: "Pravica."

"Ti si nor," ga je nahrul Scarpone, "ko je pravica vendar zmeraj proti nam."

Da boste ta ugovor razumeli, morate vedeti, da so bili za nas pravica in karabinieri eno in isto. Če si imel opravka s pravico, je pomenilo pri nas isto, kar kor če si imel opravka s karabinieri. Pasti pravici v roke je pomenilo pasti karabinierom v roke. Če si b' v službi pravice, je pomenilo, da si špijon in zastopnik karabinierov.

Toda jaz mislim vendar resnično pravico," je užaljen odgovoril stari čevljarski. "Pravica za vse."

"To boš srečal v raju," je odločil Raffaele Scarpone.

Kaj bi mu naj tu človek odvrnil?

Sorcanera je predlagala za naslov:

"Kafonska trombenta!" . . .

Toda za njen predlog se ni nihče zmenil.

"Kaj naj napravimo?" je dejal Scarpone.

"Naslov je treba napraviti," je odvrnil junak. "Pa še ti kaj predlagaj . . ."

Tedaj so Scarponev predlog

"Sem že predlagal: 'Kaj naj napravimo?'" je ponovil Scarpone.

Ko smo po dolgem prerekanju spoznali, da hoče imeti Scarpone za naslov časnika vprašanje "Kaj naj napravimo?", smo se presenečeno spogledali.

"Toda to ni vendar nikak naslov!" je junak takoj opomnil. "To ni vendar naslov. Potrebujemo naslov. Naslov, ki bi ga dali časniku za glavo, razumeš? . . . V lepi pisavi, razumeš?"

"Potem boš pa pač z lepo pisavo napisal časniku za glavo: 'Kaj naj napravimo?'" je odgovoril Scarpone, "in potem bo to naslov" . . .

"Toda takemu naslovu se bo vsak smejal," je skušal junak ugovarjati. "Če pride žvod našega lista v Rim, se bo začel semejati vsak, ki ga bo videl."

Raffaele Scarpone se je raztorgotil. Časnik mora biti časnik za kafone, prvi časnik za kafone, od kafonov za kafone . . . Vse, kar mislijo v Rimu o tem, mu je docela vseeno.

Na tak način je diskutiral. Tudi Generale Baldisserra je imel dobro misel: "Pravica."

"Ti si nor," ga je nahrul Scarpone, "ko je pravica vendar zmeraj proti nam."

Da boste ta ugovor razumeli, morate vedeti, da so bili za nas pravica in karabinieri eno in isto. Če si imel opravka s pravico, je pomenilo pri nas isto, kar kor če si imel opravka s karabinieri. Pasti pravici v roke je pomenilo pasti karabinierom v roke. Če si b' v službi pravice, je pomenilo, da si špijon in zastopnik karabinierov.

Toda jaz mislim vendar resnično pravico," je užaljen odgovoril stari čevljarski. "Pravica za vse."

"To boš srečal v raju," je odločil Raffaele Scarpone.

Kaj bi mu naj tu človek odvrnil?

Sorcanera je predlagala za naslov:

"Kafonska trombenta!" . . .

Toda za njen predlog se ni nihče zmenil.

"Kaj naj napravimo?" je dejal Scarpone.

"Naslov je treba napraviti," je odvrnil junak. "Pa še ti kaj predlagaj . . ."

Tedaj so Scarponev predlog

"Sem že predlagal: 'Kaj naj napravimo?'" je ponovil Scarpone.

Ko smo po dolgem prerekanju spoznali, da hoče imeti Scarpone za naslov časnika vprašanje "Kaj naj napravimo?", smo se presenečeno spogledali.

"Toda to ni vendar nikak naslov!" je junak takoj opomnil. "To ni vendar naslov. Potrebujemo naslov. Naslov, ki bi ga dali časniku za glavo, razumeš? . . . V lepi pisavi, razumeš?"

"Potem boš pa pač z lepo pisavo napisal časniku za glavo: 'Kaj naj napravimo?'" je odgovoril Scarpone, "in potem bo to naslov" . . .

"Toda takemu naslovu se bo vsak smejal," je skušal junak ugovarjati. "Če pride žvod našega lista v Rim, se bo začel semejati vsak, ki ga bo videl."

Raffaele Scarpone se je raztorgotil. Časnik mora biti časnik za kafone, prvi časnik za kafone, od kafonov za kafone . . . Vse, kar mislijo v Rimu o tem, mu je docela vseeno.

Na tak način je diskutiral. Tudi Generale Baldisserra je imel dobro misel: "Pravica."

"Ti si nor," ga je nahrul Scarpone, "ko je pravica vendar zmeraj proti nam."

Da boste ta ugovor razumeli, morate vedeti, da so bili za nas pravica in karabinieri eno in isto. Če si imel opravka s pravico, je pomenilo pri nas isto, kar kor če si imel opravka s karabinieri. Pasti pravici v roke je pomenilo pasti karabinierom v roke. Če si b' v službi pravice, je pomenilo, da si špijon in zastopnik karabinierov.

Toda jaz mislim vendar resnično pravico," je užaljen odgovoril stari čevljarski. "Pravica za vse."

"To boš srečal v raju," je odločil Raffaele Scarpone.

Kaj bi mu naj tu človek odvrnil?

Sorcanera je predlagala za naslov:

"Kafonska trombenta!" . . .

Toda za njen predlog se ni nihče zmenil.

"Kaj naj napravimo?" je dejal Scarpone.

"Naslov je treba napraviti," je odvrnil junak. "Pa še ti kaj predlagaj . . ."

Tedaj so Scarponev predlog

"Sem že predlagal: 'Kaj naj napravimo?'" je ponovil Scarpone.

Ko smo po dolgem prerekanju spoznali, da hoče imeti Scarpone za naslov časnika vprašanje "Kaj naj napravimo?", smo se presenečeno spogledali.

"Toda to ni vendar nikak naslov!" je junak takoj opomnil. "To ni vendar naslov. Potrebujemo naslov. Naslov, ki bi ga dali časniku za glavo, razumeš? . . . V lepi pisavi, razumeš?"

"Potem boš pa pač z lepo pisavo napisal časniku za glavo: 'Kaj naj napravimo?'" je odgovoril Scarpone, "in potem bo to naslov" . . .

"Toda takemu naslovu se bo vsak smejal," je skušal junak ugovarjati. "Če pride žvod našega lista v Rim, se bo začel semejati vsak, ki ga bo videl."

Raffaele Scarpone se je raztorgotil. Časnik mora biti časnik za kafone, prvi časnik za kafone, od kafonov za kafone . . . Vse, kar mislijo v Rimu o tem, mu je docela vseeno.

Na tak način je diskutiral. Tudi Generale Baldisserra je imel dobro misel: "Pravica."

"Ti si nor," ga je nahrul Scarpone, "ko je pravica vendar zmeraj proti nam."

Da boste ta ugovor razumeli, morate vedeti, da so bili za nas pravica in karabinieri eno in isto. Če si imel opravka s pravico, je pomenilo pri nas isto, kar kor če si imel opravka s karabinieri. Pasti pravici v roke je pomenilo pasti karabinierom v roke. Če si b' v službi pravice, je pomenilo, da si špijon in zastopnik karabinierov.

Toda jaz mislim vendar resnično pravico," je užaljen odgovoril stari čevljarski. "Pravica za vse."

"To boš srečal v raju," je odločil Raffaele Scarpone.

Kaj bi mu naj tu človek odvrnil?

Sorcanera je predlagala za naslov:

"Kafonska trombenta!" . . .

Toda za njen predlog se ni nihče zmenil.

"Kaj naj napravimo?" je dejal Scarpone.

"Naslov je treba napraviti," je odvrnil junak. "Pa še ti kaj predlagaj . . ."

Tedaj so Scarponev predlog

"Sem že predlagal: 'Kaj naj napravimo?'" je ponovil Scarpone.

Ko smo po dolgem prerekanju spoznali, da hoče imeti Scarpone za naslov časnika vprašanje "Kaj naj napravimo?", smo se presenečeno spogledali.

"Toda to ni vendar nikak naslov!" je junak takoj opomnil. "To ni vendar naslov. Potrebujemo naslov. Naslov, ki bi ga dali časniku za glavo, razumeš? . . . V lepi pisavi, razumeš?"

"Potem boš pa pač z lepo pisavo napisal časniku za glavo: 'Kaj naj napravimo?'" je odgovoril Scarpone, "in potem bo to naslov" . . .

"Toda takemu naslovu se bo vsak smejal," je skušal junak ugovarjati. "Če pride žvod našega lista v Rim, se bo začel semejati vsak, ki ga bo videl."

• KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

KOMENTARJI

Fontamara je bila v ocenah označena za najboljšo socialno povest v povojni dobi. Ko je bila napisana, je bilo v Evropi še precej dežel, v katerih je smela iziti. Prevedena je bila v vse kulturne jezike. V Proletarcu je skončana v tej številki. Skoda, ker ní bila v tiskarni postavljena tako, da jo bi sedaj lahko izdali v knjigi. Kdor je ni bral, je zamudil lepo delo.

Prišeganje zvestobe (vladi) je spet v modi, v glavnem med tujerodci, ki so se takih reči navedili v monarhijah, iz katerih so se izselili. Posebno pridni so v sprejemaju udanostnih resolucij Hrvati. Tudi na shodu Slovencev v Clevelandu prošlo nedeljo je bila sprejeta. Komunisti delujejo za sklicanje vseslovenskega kongresa, na katerem bi se navdušili za vojno proti osišču in izrazili neomejeno vdano predsedniku ter njegovi vnanji in notranji politiki. A človek se pri tem nehote vpraša: Ker smo zvesti delželi, v kateri živimo, čemu potem sploh treba še posebej zagotavljati zvestobo? Saj nas oblast lahko presoja po naših nagnjenjih, nazorih in aktivnostih, ne po resolucijah!

Prošlo nedeljo smo pomaknili čas za eno uro naprej. Ljudje se bodo ravnili po njemu. Farmarji ní to premiknile ure nič kaj všeč. Pravijo, da se živali nočejo oziратi na take spremembe. Gre se za prihranitev na razsvetljavi. Novi čas, označen uradno za "war time", ostane v veljavni, dokler bo vojna in še šest mesecev potem.

Kdor more razumeti, naj razume, piše pater Ambrožič. Prav. In tako lahko razumemo, da lire nič ne koristijo, ako so prodajalne izpraznjene in nimačesa kupiti v njih. To razumejo zelo dobro v Vatikanu, pa so si nakupili potrebščin v Zed. državah, jih izložili iz ladje v Lisaboni na Portugalskem in od tam pa jih s tovornimi avti odprljali v Rim.

Jugoslovanski Glasnik piše, da brez skupne države Hrvatov in Srbov, z enakimi pravicami in enakimi dolžnostmi, ni in ne more biti rešitve in svobode ne za Hrivate ne za Srbe. Skoda, ker te resnice ne zapopadeta Ante Pavelić in Milan Nedić.

Nekateri Srbi v Ameriki pravijo, da je Jugoslaviji odzvono, ker se je izkazalo, da je skupno življenje Srbov s Hrvatimi v Hrvatov s Srbi nemogoče.

Kar sedaj ti ljudje zahtevajo, pa je še slabše, ker je bila prejšnja Jugoslavija. Hrvatje

naglo kakor v Narodnem Glasniku.

Dr. Izidor Cankar, ki je bil jugoslovanski poslanik pri argentinski vladi, je premeščen v poslaniško službo v Kanado. S tem je prišel v bližino članov jugoslovenske vlade, ki so v Zed. državah, Slovenci in drugi Jugoslovani v Argentini ga bodo pogrešali. Njegovi prijatelji so baje žeeli, da bi bil imenovan za poslanika v Washingtonu. To je razen poslanstva v Londonu v jugoslovanski diplomaciji najvažnejše mesto. Poslanik v Washingtonu je Konstantin Fotić, ki ima močno zaslomo in se ne misli umakniti.

J. V. iz Milwaukeeja piše, da je fara sv. Janeza Evangelista napredovala, od kar ji župnikuje Anton Schiffra, za \$30.000. Dopisnik ugotavlja: "Lepo smo napredovali, to mora vsak potrditi!" Nekateri župljani bi radi tudi novo, večjo cerkev, a župnik, z večino svojih svetovalevcev je proti. Sklenili so, da se med vojno s to idejo ne bodo pečali, razen da bodo morda začeli zbirati prispevke v gradbeni sklad. V Milwaukeeju sta dve slovenski župniji. Ako je bilo prej omenjeni mogoče napredovati "za \$30.00", ni vročka, čemu ne bi mogel uspeti tudi slovenski dom.

Sodrug piše: "Vaš sklep v Clevelandu na XII. rednem zboru JSZ sem vam zelo zameril. Vzelo je dolgo, predno sem uvidel, da ste bili vi v pravem."

Sarajevoški nadškof Šarić je označil "poglavnika" Paveliča za "zlatoto sunce Hrvatske" in "ponižnega služabnika božjega". Jugoslovanski časniški urad v Londonu je poročal o tem slednje:

"Klobuk dol!" ("Skidaj klobuk s klase!") Pod tem naslovom poroča komunistični "Narodni Glasnik" na prvi strani o policiju na komunističnem shodu, ki je prispeval kvoder v klobuk, se divil govorom in pazil, da so bili ljudje odkriti tudi ko se je pelo Internacionalo. Tista notica se glasi:

"Jedan moj komisija priča mi da je bio na komunističko skupštini, koja je priredjena u počast umrlog velikog komunističkog vodja Lenina. Kaže mi da je bilo toliko naroda u dvorani, da nije mogao dobiti sjedala i da je morao stajati kraj jednog polica. Kada je bila kolektivna policijac je kao i ostali, bacio kvodra u šešir, kupio je Daily Worker i bio je vrlo odusmrljen sa govorima. Kod otvaranja skupštine narod je pjeval američku himnu, a na svjetku se je pjeval Internacionalu. Dok su još pjevali Internacionalu moj komisija meteo išla na glavu i hoče da ide van u dvorane, a na to čemu policijac: 'Bud, take your hat off.'

Prilik u svijetu se brzo mijenjaju a s njima se mijenjaju i ljudi. Da, časi na svetu se naglo menjajo, to je res, a ne tako

Značilno je, da skoro vsa hrvatska katoliška duhovščina klečeplazi pred Hitlerjem in njegovimi agenti, čeprav ve, da nacizem cerkev uničuje. Tudi hrvatska katoliška duhovščina v Ameriki je s "poglavnikom". Svojega sovraštva do pravoslavnih Srbov nič ne kroti. V jugoslovanski sodobni zgodovini so njena dejanja zelo nečastno poglavljaju.

Hitler je deloval, da nahujska Slovake na Čehi in Hrvate na Srbe. Uspel je v veliki meri. Uspel je po krividi tistih Slovakov in Hrvatov, ki ne zapopadejo, da s svojim blaznim početjem služijo smrtnemu sovražniku svojega naroda. Oni Srbi in Hrvati v Zed. državah in v Kanadi, ki se sedaj obmetavajo z blatom in prilivajo olje na ogenj sovraštva, v svoji zasplojenosti ne vidijo, da jih njihovo početje izdaja res za gnojanjiv tretjega rajha.

Radnička Borba v Clevelandu se raduje svojega neomadeževanega revolucionarstva, čistoče in izolacije, v kateri živi vsa leta svojega obstoja. Ona in jena SLP je svet zase. Nič ne ve, da se socializmu s tako taktiko ne more v ničemer koristiti.

Slovenski list v Buenos Aires stopnika, Izmed nominiranih

General A. E. Percival, vrhovni poveljnik v obrambi angleške pomorske baze Singapore.

su piše, da je v Argentini 35.000 Primorcev. Mnogi so v "odboru Slovencev in Hrvatov iz pod Italije," ki delujejo za os-

voboditev svoje rojstne dežele. O njihovih prizadevanjih in proglaših poročajo tudi italijanski in argentinski listi.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

dne 5. decembra 1941

Udeležili so se te seje Ivan Molek, Joško Oven, John Rak, Kristina Turpin, Fred A. Vider, Frank Zaitz, F. S. Tauchar in tajnik Chas. Pogorelec. Gosti: Mary Owen.

Odsoni: Filip Godina, Angela Zaitz, Alice Artach in Anton Zaitz.

Predseduje Vider. Tajnik Pogorelec pojasni, da se je ta seja pričela ob 7:30 zato, ker bo potem razprava, ki jo je v vrhnji dvorani aranžiral prosvetni odsek klubu št. 1.

Prečita se zapisnik prejšnje seje, ki je sprejet.

— **JDTD.** — Upravnik Charles Pogorelec poroča o finančnem stanju te ustanove, o razpečavanju koledarja in raznih družnih zadevah.

Urednik Zaitz pravi, da tej seji o listu nima nič posebnega poročati.

Glede dela pri koledarju in raznih drugih zadevah bo pojasnjeno več na prihodnji seji.

Prosvetna matica. Chas. Pogorelec, tajnik Prosvetne matice, poroča, da bo v tej ustanovi ostalo približno toliko društev kot dosedaj. Tako saj sklep iz dosedanjih prijav.

Na dramskem polju v družtvih še ni opaziti toliko aktivnosti kakor prejšnja leta v tej sezoni.

Kristina Turpin vpraša, ako ima Prosvetna matica kaj društev v Kanadi, in ako bi bilo mogoče pridobiti v njo še ona, ki niso v nji. Pogorelec pojasnjuje, da smo imeli v Kanadi par kulturnih društev (v Kirkland Lake, Ontario), ki so z namenom pridno sodelovali.

Predseduje F. A. Vider.

Tajnik Pogorelec pojasni, da redna seja meseca januarja, določena na 2. januarja vsled tehnih vzrokov ni bila sklepna.

Sodelujemo pa še s posamezniki.

Dalje je tajnik Pogorelec poročal o prizadevanjih za zboljšanje našega dramskega arhiva. Na predlog Taucharja sklenjeno, da se tajnika pooblasti nabaviti si novih iger, ako jih mogoče dobiti po primerni ceni.

Dopisi. — Prečita se pismo glede sklicanja slovenskega narodnega kongresa in sporočilo, da ako se ga udeležimo, naj izvolimo zastopnike. Pismo vzeto na znanje. Nato sklenjeno, da se izvoli od JSZ v SNK dva za-

vezba in pa honorarji, slednji v vsoti \$35, izplačana šestim sotrudnikom, drugi pa so napisali svoje stvari ne da bi jim dali kaj odskodnine.

Istotako ni bilo še nič nakazanega za izredno delo pri koledarju uredniku in upravniku, kakor že več let ne poprej. Ko prejmemmo vse vsote za razprodane koledarje in oglase, bodo naši računi v tiskarni za list ravno nekako poravnani, potem pa se bo treba žuriti s kampanjo za nove naročnike in druge vire. Koledarja imamo na rokah še par sto izvodov. Naročila, posebno za posamezne izvode, še zmerom prihajajo. Koledar smo oglašali razen v Proletarju v Prospekti, Glasu Naroda in v Novi Dobi. Omenili pa so ga skoro vsi slovenski listi. Rezultat je povoljen.

Kot že omenjeno, je sporazumno z urednikom nakazal šestim sotrudnikom \$35 honorarja. Vsota je majhna, a je potrebno, da ta seja izplačilo odbori. Ob enem je urednik že na prejšnji seji obljubil, da se vsem sotrudnikom pismeno zahvali.

Po zakonu je potrebno vsak letno sporočiti imena članov uprave Proletarja, oziroma Jugoslovanske delavske tiskovne družbe, uradu za korporacije v Springfield. Naj ta seja torej imena direktorjev znova potrdi.

Letni računi bodo predloženi na prihodnji seji, ko svoje delo dovrši še nadzorni odbor.

Naj še omenim, da nam je tiskarna z dnem 24. decembra 1941 podražila tisk za \$7.10 na teden, kar znesi \$28.40 na mesec, oziroma \$35.50, kadar se tiskna direkteno v mesecu.

Knjigarna. — Naša zalogaj knjig se pologoma izčrpava. Dokler bo vojna, ni nikakrsnega izgleda, da bi mogli nabavljati nove zaloge slovenskih knjig, in morda jih tudi po vojni še dolgo ne bo mogoče dobiti, posebno ako so jih okupacijske oblasti uničile. Parkrat je bila Mrs. Grilec v pripomogla, da naj kupimo zalogu knjig pokojne Mrs. Mary Konda. Imajo jo v oskrbi njeni otroci. Ako me pooblastite in določite zanje primerno vsoto, bom pregledal kaj imajo.

Ko hitro bo vse opravljeno s koledarjem, se bomo začeli pripravljati z delom za prihodnji Majski glas. Porocilo tajnika sprejeto na znanje.

Godina meni, da kar bo nujega, se lahko rešuje z ostalimi članji odbora pismeno.

Pogorelec pravi, da sta dva vnačanja člana ob enem člana glavnega odbora SNPJ in bosta 12. februarja na seji v Chicagu. Možno nam je sklicati ob tej prilici splošen sestanek, na katerega lahko povabimo vse člane eksekutivne, glavnega odbora SNPJ, člane kluba št. 1 in somišljence.

F. Zaitz predlaga, da se tak sestanek sklicuje v četrtek zvečer 12. februarja v Slov. del. center. Sprejeto.

Glede predmeta, ki se naj ga obravnava na sestanku, govore Tauchar, Godina, Vider, Molek in Angela Zaitz. Sklenjeno, da naj bo uvodni referat o sodobnih problemih, aranžmo sestanka pa naj izvrši prosvetni odbor. Ravno tako naj določi tudi referenta in predsednika.

Posebni odbori. — Fr. Zaitz predlaga, da se zastopnik v pripravljalnem odboru za slovenski narodni kongres, poroča o poteku akcije dosedaj in o novem predlogu ministra Snoja, ki priporoča, da naj se ga sklici bodisi kakor si ga je ta odbor prvotno zamenil, ali pa po njegovem (Snojevem) načrtu.

Razprave o tem so se udeležili vsi navzoči. Vsi soglašajo, da je sklep, naj se vprašanje (Nadaljevanje na 5. strani.)

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

■ ■ ■ ■ ■
Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu.
Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina posrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172-7178

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO, ILL.

KOMENTARJI

Fontamara je bila v ocenah označena za najboljšo socialno povest v povojni dobi. Ko je bila napisana, je bilo v Evropi še precej dežel, v katerih je smela iziti. Prevedena je bila v vse kulturne jezike. V Proletarju je skončana v tej številki. Skoda, ker ní bila v tiskarni postavljena tako, da jo bi sedaj lahko izdali v knjigi. Kdor je ni bral, je zamudil lepo delo.

Rear admiral Adolphus Andrews je označil šušljjanje o lađi, ki je priplula v New York naložena s trupli s Havajev, za zlokobno izmišljenost. Dejal je, da kar smo v vojni, se naciji propaganda poslužuje te vrste govoric, da ustvarja sum in izpodkopava moral med ljudstvom. Omenjeni podadmiral je smatral za potreben dotično govorico odločno zavrniti. Izjavil je, da ni prišla v New York nobena ladja s trupli iz Havajev. Govorica, ki je šla od ust do ust, je pravila, da so trupla ubitih Američanov despoli v newyorskem pristanu v Washingtonu. Poslanik v Washingtonu je Konstantin Fotić, ki ima močno zaslomo in se ne misli umakniti.

J. V. iz Milwaukeeja piše, da je fara sv. Janeza Evangelista napredovala, od kar ji župnikuje Anton Schiffra, za \$30.000. Dopisnik ugotavlja: "Lepo smo napredovali, to mora vsak potrditi!" Nekateri župljani bi radi tudi novo, večjo cerkev, a župnik, z večino svojih svetovalevcev je proti. Sklenili so, da se med vojno s to idejo ne bodo pečali, razen da bodo morda začeli zbirati prispevke v gradbeni sklad. V Milwaukeeju sta dve slovenski župniji. Ako je bilo prej omenjeni mogoče napredovati "za \$30.00", ni vročka, čemu ne bi mogel uspeti

ZVONKO A. NOVAK:

ČEZ DRN IN STRN

SLOVENCI

XI.

V prvih stoletjih svoježa bivanja v sedanjem domovini je slovenko ljudstvo iz že povedanih razlogov sililo tudi proti ju gu ter pri tem drzno napadalo Langbarde in Furlane. V tistih bojih, ki so bili mnogokrat sila krvavi, so bili Slovenci večinoma zmagovali. Ali vseeno pa se jim ni posrečilo, da bi si z orožjem v roki osvojili lepo Italijo. Pa, česar si niso mogli pridobiti s silo, so to dosegli po mirni peti. Ob tako znanih ogrskih cesti so prodrali kot pridni in večji poljedelci daleč do podi Talijantu, kjer so se postavili potopili v laškem morju, ker so bili docela ločeni od svojih rojakov. Leta krajevna imena nam še pričajo, da je nekdaj globoko v Furlaniji prevladovala lepa slovenska govorica. Gorate kraje v severovzhodni Benečiji pa so si osvojili Slovenci v tistih časih s silo. In še danes gre slovenska jezikovna meja ob reki Nadiži pri Čedadu, tam, kjer so se vršili sila krvavi spopadi med Slovenci in Furlani.

Tu je na mestu, če si malo podrobneje ogledamo življenje slovenskih pradedov.

Razvoj, napredek in značaj vsakega naroda so odvisni od zemelje, na kateri živi, in delna, z katerim se peča.

Slovenci so bili kakor vsi drugi Slovani že od nekdaj poljedelci. Ti pa ne zapaščajo lahko svojih zemljisk, da bi šli osvajati tujo zemljo, nego se trdno držijo lastne zemelje in vsa najstarejša poročila se ujemajo v tem, da so bili Sloveni pridno, delavno, miroljubno in na vso moč gostoljubno ljudstvo. Venadar pa je sila časa in okoliščin potisnila meč v roko tudi Slovencem, ki niso v vojni umetnosti prav nič zaostajali za svojimi bojevitimi zavezniki. Obri. V šestem in sedmem stoletju sta naše pradele živelia vojna in plen, ne pa mirno delo na polju. Ali to je bila le prehodna doba, ki je minila, ko se je na rod stalno naselil v svoji novi domovini.

Stari Slovenci so kmetovali na zelo priprsto način. Kakor je bilo tedaj sploh v navadi, so si na položnih, prisotnih mestih iztrebil gozd s sekiro ali pa s požiganjem ter tamkaj postavili selišče. Pri oranju, oziroma rahljanju zemelje so se posluževali "drevesi", t. j. močne lesene kljuge ali kolenčaste veje. Ime "drevi" je še sedaj, ko se poslužujejo železnega pluga, po mnogih slovenskih krajih v rabi. Hiše so bile vse lesene. Šele pozneje so Slovence naučili zidati poslopja tuji, ki so jim posiljali svoje zidarie, tesarje in kovače za grajenje cerkev in samostanov.

Poleg kmetovanja je bila Slovenscem živinoreja glavni vir dohodka. Po goratih krajih, kakor n. pr. na Tolminskem, se je narod pečal domala izključno le s pastirstvom in planinarstvom. Tolminski pastirji so genili svoje črede pozimi globo dol v furlansko nižavo.

V novih alpskih pokrajinah je slovensko ljudstvo kakor že v svoji prvotni domovini marljivo pečalo tudi s čebelarstvom. Na prisotnih krajih so posekali cele gorske obronke, da so se ti prerašli z vrejem ter tako nudili čebelam bujno pašo. Marsikateri slovenski kmetiji sta primašala med in vsek več dohodkov kakor pa žito ali živad.

Sadovi vseameriške konference so zadovoljivi, a vendar ne popolni, ker krha celotno vzajemnost te poloble izjemno stališče argentinske vlade.

Najbrž o sv. Nikoliju
Pred nekaj dnevi sem se na

cesti slučajno sestal s prijateljem, ki ima oči odprtne in mu je poleg ameriške tudi usoda Slovenije in Jugoslavije na vso moč pri srcu.

Najin pogovor se je v nagliči in površno tikal raznih perečih vprašanj in se seve zasukal tudi na naše rojake v starem kraju.

"Zvonko, kaj pa misliš o slovenskem narodnem kongresu? hoče zvedeti od mene ta poštana slovenska duša v velikih skrbbeh."

"Ne dosti več, John," mu odgovorim na kratko.

"Kdaj ga pa spet sklicejo?" me vpraša on in v očeh se mu zavzeti že nekakšna nevolja.

"Najbrž o sv. Nikoli," se mu odrežem tudi že malce čečmen.

"Kaj pa hočeš reči s tem?" e razburbi prijatelj skoro obupno.

"Prejkone nikdar in nikoli," tem jaz nekam trdo, nakar se razideva z razklanimi mislimi in veliko potrostjo v razdrobeni duši.

dovi vseameriške konference

Se ni dolgo tega, ko se je končal velevaržen sestanek, ki je začel dne 15. januarja v brazilskem glavnem mestu Rio de Janeiro in katerega so se udeležili zunanjji ministri 21 ameriških republik z namenom, da bi se postavila trdna podlaga politični, vojaški in gospodarski vzajemnosti te poloble z ozirom na sedanje svetovne razmere.

Prizadevanja za tako vzajemnost so kajpak naletela na silne težave. Kajti pomisliti se mora, da je bilo treba za dosego popolne solidarnosti med ameriškimi republikami v marsičem odnehati ne samo Združenim državam, nego tudi mnogim njihnim sosedam.

Politična vzajemnost bi ne bila popolna, če bi vse naše sosedne prekinile diplomatskih odnosov z osiščem in ne zatire vseh petokolonskih elementov, ki bodo neizogibno rogovili še potem, ko poberejo osišči diplomatični zastopniki svoja sila in kopita ter odidejo domov.

Vzajemnost bi bila z vojaškega stališča šele popolna, če bi se vse republike zavezale braniti druga drugo ter dati druga drugi na razpolago vse razpoložljiva sredstva v tistih namen.

Vprašanje gospodarske vzajemnosti zahteva pa še večjega medsebojnega žrtvovanja. Na podlagi takšnega sporazuma morajo vse republike začagati težko deželo z gumijem, kasirom, manganom, bakrom in drugimi bistveno potrebnimi surovinami. Nasprotno pa mora biti latinskih sosedam zagotovljena odškodnina za izgubljene svetovne trge.

Po tem, kar je bilo čitati v listih, je soditi, da je bila na sestanku dosežena trdna podlaga politične, vojaške in ekonomične vzajemnosti na temelju gornjih smernic med dvajsetimi republikami, med tem ko se Argentina ni marala odločiti za to, da bi stopila v krog ostalih ameriških republik v tem nadve važnem vprašanju.

Gori navedene smernice ji pa niso mogle zabranjevati vstopa. Če jih je ta dežela zanjimala drugim, bi jih gotovo tudi njej.

Ker je dnevni red s tem izčrpán, predsednik Vider zaključi sejo.

Kolikšna bo ameriška armada?

General Lewis B. Hershey, ki ima v področju "draft" (novečenje), meni, da je ta dežela zmožna v doglednem času izvezbiti in opremiti armado šest milijonov mož. Prejšnje conitve so segale že v deset milijonov.

V Mehiki je vlada meseca januarja izdala dekret, da podnima nemški zaveznici ne morejo postati mehiški državljanji. V dekretu so označeni za nesprejemljive v mehiško državljanstvo poleg Nemeev, Italijanov in Japoncev tudi Madžari, Bolgari in Rumunec.

Newyorška zakonodaja je za čas vojne suspendirala delavske zakone o dolgoti delavničke in razne druge regulacije. Ako jih bo tako lahko spet uveljaviti, kakor jih je bilo suspendirati, pa bo dobro.

Brazilsko vlado je razglasila, da smejo v bodoče obstojati samo takne organizacije, ki imajo najmanj dve tretjini članov domačega porekla, in ki se s politiko nič ne pečajo. V nekaterih mestih, na primer v Portu, nam je bolj zamerila.

ARISE! AND FOLLOW ME IN THE FIGHT AGAINST BARBARISM!

Hitler is now attempting to raise a force of Poles to help him stem the tide of the Russian advance - NEWS ITEM

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBOROV JSZ

(Nadaljevanje s 4. strani.)

tongresa vrne nazaj organizacijam, ki so bile udeležene na prvem sestanku, na mestu.

Tauchar meni, da bi bilo vselej dobro, aksi bi se kongres vršil 12. februarja, kakor je održal prvotna sklenila, a iz danih pojasnil razvidi, da so bili za odgoditev tehtni razlozi. Vprašuje, kaj smatramo, da naj bo stališče JSZ z ozirom na to, ako se kongres znova sklene. Omenja sestanek, ki ga je sklical Adamčič v Clevelandu in razpravljal o stvari, radi katerih so razne naše organizacije inicijativale to politično akcijo.

Govori John Rak, ki želi, da mo določni gledete stališča o bodoči ureditvi Jugoslavije in v splošnem. Angela Zaitz pravi, da je bilo vsled odložitve precej kritiziranja, a večinoma zato, ker ljudje niso vedeli, kaj je vzrok, da je bil kongres prekinjan.

Vzajemnost bi bila z vojaškega stališča šele popolna, če bi se vse republike zavezale braniti druga drugo ter dati druga drugi na razpolago vse razpoložljiva sredstva v tistih namen.

Vprašanje gospodarske vzajemnosti zahteva pa še večjega medsebojnega žrtvovanja. Na podlagi takšnega sporazuma morajo vse republike začagati težko deželo z gumijem, kasirom, manganom, bakrom in drugimi bistveno potrebnimi surovinami. Nasprotno pa mora biti latinskih sosedam zagotovljena odškodnina za izgubljene svetovne trge.

Po tem, kar je bilo čitati v listih, je soditi, da je bila na sestanku dosežena trdna podlaga politične, vojaške in ekonomične vzajemnosti na temelju gornjih smernic med dvajsetimi republikami, med tem ko se Argentina ni marala odločiti za to, da bi stopila v krog ostalih ameriških republik v tem nadve važnem vprašanju.

Gori navedene smernice ji pa niso mogle zabranjevati vstopa. Če jih je ta dežela zanjimala drugim, bi jih gotovo tudi njej.

Ker je dnevni red s tem izčrpán, predsednik Vider zaključi sejo.

Kolikšna bo ameriška armada?

General Lewis B. Hershey, ki ima v področju "draft" (novečenje), meni, da je ta dežela zmožna v doglednem času izvezbiti in opremiti armado šest milijonov mož. Prejšnje conitve so segale že v deset milijonov.

V Mehiki je vlada meseca januarja izdala dekret, da podnima nemški zaveznici ne morejo postati mehiški državljanji. V dekreту so označeni za nesprejemljive v mehiško državljanstvo poleg Nemeev, Italijanov in Japoncev tudi Madžari, Bolgari in Rumunec.

Newyorška zakonodaja je za čas vojne suspendirala delavske zakone o dolgoti delavničke in razne druge regulacije. Ako jih bo tako lahko spet uveljaviti, kakor jih je bilo suspendirati, pa bo dobro.

Brazilsko vlado je razglasila, da smejo v bodoče obstojati samo takne organizacije, ki imajo najmanj dve tretjini članov domačega porekla, in ki se s politiko nič ne pečajo. V nekaterih mestih, na primer v Portu, nam je bolj zamerila.

ZA PORAZ OSIŠČA BO TREBA ŠE ZELO TEŽKIH NAPOROV

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vojno dotok Anglije, Zed. držav, Francije in drugih protiščasnih dežel.

Japonski za enkrat ne manjka ničesar. Vse dosedanje bitke so izšle nji v prid.

Zastrellost angleške strategije

To, da je Japonska dosegla tako izdatne uspehe v svojem napadu na pomorsko silo Zed. držav in Anglije, na japonski napad zelo slabopravili. Angležem gre pri tem še veliko več zamere kot nam. Niti malo niso računali na možnost uspešne japonske invazije v Malajev. In Singapore, na katerem so potrošili za vojne naprave bržno precej nad milijardo dolarjev, je bil kvečjemu prizadobljen na obrambo le proti bojnim ladjam, ne pa proti letalstvu in kopni armadi.

Ta zmota je silno draga in lahko za bodočnost angleškega imperija tudi usodna.

Zed. države se odločile za zmago

Ne glede na Anglijo so se Zed. države v tej vojni na podlagi skušanj odločile voditi vojno zoper Japonsko samostojno, to je, s stališča, kot da bi z Jap.

Vojna v Evropi, ki se je razvila v svetovni konflikt, trajala je blizu 30 mesecev, ne da bi inčigli zavezniki z vso gotovostjo preročevali, da bo zmaga absolutno njihova.

Brez Zed. držav Hitlerja ne bi mogli poraziti. Predno bo načim strti, bo treba še veliko napora in žrtv. To je dobro vedeti, posebno tisti ameriški javnosti, ki je smatrala, da je treba le vhrati z zastavo in počakati nekaj ladij, pa bo sovražnik na tleh.

Morda ne bo posebne škode

Obetajo, da bo vsled vojne treba zmanjšati obseg časopisov. Prizadeti bodo seveda bogati magazini in veliki dnevniški. Večinoma je v njih itak te življe in pleve. Ce se jih dovoli papir za tisto kar priobčujejo vrednega, bo prav.

Elegre, je policija prepovedala rabo nemškega, italijanskega in japonskega jezika. Vsi tujerodci so se moralni registrirati.

David Dubinsky je poročal, da je unija International Ladies' Garment Workers, kateri načeljuje, napredovala lani za 50,000 članov. Vse skupaj ima sedaj nad 300,000. ILGW je bila prvočno v AFL, nato je bila ustanovna članica CIO, iz katere pa je pozneje izstopila in deluje samostojno. Vzrok odstopa je bil nepomirljiv spor med Dubinskym in Lewisom. Dubinsky je slednjega dolžil, da mu je več za sejanje razdrožila kar solidarnost delavničkih vrst. Sedaj Lewis isto očita drugim, ker so mu zavrgli njegov načrt za združenje unije in CIO v AFL. Dubinsky ni pri tem nič pričel.

Unija avtih delavcev (United Automobile Workers of America) je imela lani 130 oddotkov več dohodkov kakor leto prej. Znašali so \$1,519,073, izdatki pa \$1,386,914, vstevši \$50,000, ki jih je unija dala za obrambne bonde. Gotovine ima \$609,178. Ker je to še zelo mala unija, je njen napredek v tem nič pričel.

Unija avtih delavcev (United Automobile Workers of America) je imela lani 130 oddotkov več dohodkov kakor leto prej. Znašali so \$1,519,073, izdatki pa \$1,386,914, vstevši \$50,000, ki jih je unija dala za obrambne bonde. Gotovine ima \$609,178. Ker je to še zelo mala unija, je njen napredek v tem nič pričel.

Spolne bolezni v Illinoisu

Zdravstvena oblast države Illinois pravi, da je po danih jih priporočilih vselej obseg časopisov. Prizadeti bodo seveda bogati magazini in veliki dnevniški. Večinoma je v njih itak te življe in pleve. Ce se jih dovoli papir za tisto kar priobčujejo vrednega, bo prav.

Bombardiranje z letaki

Japonski letalci ne mečejo samo bombe, nego tudi letaki. Domčine na Filipinih na primer so z pomočjo letakov urigrali, da naj se "osvobode". ameriške vojake pa, naj se podajo. A imajo več sreča z bombami kakor z letaki.

Kanada narasla za milijon prebivalcev

Ljudsko žetje lanskoto leto v Kanadi je pokazalo, da je njen prebivalstvo v 10. letih naraslo za 1,043,110 duš. Sedaj

